

LAPIN SOTEUTTAMO 25.3 2019 Rovaniemellä, Kittilässä, Torniossa, Sodankylässä ja Kemijärvellä - kooste keskustelusta SOTE-yrittäjyiden tulevaisuuden näkökulmasta

TAHTOTILA: Onko meillä yhteistä tahtotilaa vahvistaa SOTE-alan pienyrittäjyyttä?

- Halutaanko Lapissa tukea elinvoimaa SOTE-pienyrittäjyyttä ja yhteisötaloutta edistämällä ja onko siihen poliittista tahtoa?
- Yrittäjyyttä tukemalla ja suosimalla yrittäjyyttä palvelujen tuottamisen tavassa mahdollistetaan yritysten olemassaolo ja aktivoidaan kuntalaisia myös omarahoitteisten palvelujen käyttöön oman hyvinvoinnin hyväksi.
- Yrittäjyys voi myös lievittää SOTE -alan työvoimapulaa – jos ilmapiiri yrittäjyyttä kohtaan on myönteinen ja jos neuvonta-, tuki- ja yhteistyöverkostot toimivat, yrittäjyys voi olla houkuttelevampi työnä.
- Pienyrittäjyys sopii SOTE -puolelle koska niillä ei ole pörssiyritysten omistajien voiton maksimointia. Ne ovat alueella lähellä palvelun tarvitsijoita, ymmärtävät olosuhteet ja maine, omat kasvot toimivat parhaana takuuna. Pienuuden heikkouksia voi kompensoida verkostoitumalla ja hyvällä yhteistyöllä.
- Monitoimijuuden etu on siinä, että siinä eri toimijat tuottavat palvelut kuntalaisille joustavasti ja siellä missä tarve on
- Tällä hetkellä ei ole tarpeeksi palveluntuottajia eikä pienillä paikkakunnilla valinnanvapaus siksi toteudu. Yksityisten palveluiden tarve kotiin vietävissä palveluissa kasvaa koko ajan. Kysyntä synnyttää aina yrittäjyyttä - tässä kunnat ovat avainasemassa. Valinnanvapauden toteutuminen mahdollistuisi harvaan asutulla alueella, mikäli palveluja tuotettaisiin ja hankittaisiin yli kuntarajojen.

Hyviä keinoja SOTE-yrittäjyyden edistämiseen on – tehemmäkö pois?

- Yhteistyö on avainasemassa: yhteistyö kuntien kesken, julkisten toimijoiden ja yrittäjien ja järjestäjien kesken sekä yritysten ja järjestäjien kesken. Yhteistyöhön kannattaa ottaa mallia matkailusta. Kehittämisen keskiössä tulee olla asukkailla parhaan mahdollisen lopputuloksen saaminen - pois organisaation näkökulmasta tapahtuvasta kehittämisestä.
- Yksi keino yrittäjien keskinäiseen yhteistyöhön ja resurssien jakamiseen on osuuskuntamalli: se mahdollistaa yrittäjän keskittymisen olennaiseen eli työntekoon. Se tarjoaa myös yhteisöllisyyttä, osaamista ja varajärjestelmän sekä erinäisiä hallinnollisia tehtäviä. Osuuskuntayrittäjyys mahdollistaa sivukylissä palvelujen tuottamista ja SOTE - palvelujen tekemistä osana monialaista yrittäjyyttä, jossa palkka kertyy monista puoroista. Myös epämuodollisimpiin yhteistyömalleihin tulee panostaa.
- Järjestöt voisivat tukea omalla vapaaehtoistyöhön luonteen mukaisesti täydentävällä palvelulla yrittäjien palvelutuotantoa sivukylissä – ja yrittäjät vastavuoroisesti voisivat auttaa järjestöjä. Tähän on hyviä malleja esim. Tanskassa.
- Kuntien toivotaan tekevän markkinakartoituksia paikallisista pk-yrittäjistä ja järjestöistä monituottajamallin toteutumiseksi; heidän osaamisesta ja resursseista sekä kehittämistarpeista.
- Avainasemassa on aito ja jatkuva markkina – ja järjestövuoropuhelu: hyvissä ajoin ennen hankintaa ja myös sen jälkeen, mukaan myös palvelujen käyttäjiä. Tässä ollaan päästy hyvään alkuun esimerkiksi Kittilässä ja Sodankylässä elintarvikehankinnoissa – otetaan tämä osaaminen ja hyväksi havaittu toimintatapa myös SOTE -puolelle.
- Palvelusetelin käyttöä tulisi suosia - se ketteröittää palvelun järjestämistä ja saantia, on yrittäjämysteinen. Se on myös hyvä keino lähteä liikkeelle palvelujen kehittämisessä ja pienyrittäjien mukaan ottamisessa – pienin askelin ja kokeillen.
- Suuremmissa kokonaisuuksissa sopimuskumppanuus palvelun ostajan ja tuottajan välillä on tärkeää. Yrittäjän pitää voida luottaa, että tarve pysyy kohtalaisen samana pitkemmän aikaa. Esim. kolmen vuoden sopimuksia pitäisi voida solmia. sianmukaiset ja riittävän pitkät sopimukset/asiakassetelit ovat edellytys yritystoiminnalle. Mahdollistavat esim. Yritystoiminnan pitkäjänteisemmän suunnittelun, kehittämisen sekä työvoiman järkevän resursoinnin.
- Yrittäjyys, erityisesti SOTE -alalla sen lainsäädännön ja myös ohuen historian vuoksi tarvitsee tukea ja ohjausta: toiminnan aloittamiseen, kehittämiseen, verkostoitumiseen, byrokraatiaan, tietojärjestelmiin, osaamisen päivittämiseen. Tässä seudullisten yrityspalveluverkostojen, yrittäjäjärjestöjen, elinkeino yhtiöiden ja kuntien elinkeinotoimijoiden rooli voisi olla huomattavasti nykyistä vahvempi.
- Yrittäjien, ja myös kuntien resursseja syö päällekkäinen kirjaaminen ja raportointi – yrittäjät tarvitsevat rajapinnan potilastietojärjestelmiin – se on myös palvelun järjestäjän etu, että tieto kulkee nopeasti ja turvallisesti. Yrittäjiä huolestuttaa kuitenkin tieto-

järjestelmien kalleus ja vaikeus. Miten julkinen sektori tai yritysysteistyö voisi tässä auttaa?

- Yrittäjät toivoisivat myös leveämpiä hartioita kunnille mm palvelusetelikäytänteisiin, ICT-järjestelmiin ja hankinta-osaamiseen sekä tuen tarjoamiseen yrittäjille
- SOTE -yrittäjyyden edistämiseksi tulee vahvistaa osaamista eri näkökulmista ja eri tahoilla: yrittäjä-osaamista alan ammattilaisille ja yrittäjille, ICT-osaamista yrittäjille ja kunnille, hankinta-osaamista yrittäjille ja julkiselle sektorille, osaamista ja ymmärrystä kunnan SOTE -toimijoille yrittäjyydestä sekä kaikille toimijoille yhteistyö- ja verkosto-osaamista.

Uusia avauksia, hyväksi havaittuja keinoja ja ideoita

- SOTE -palveluissa tarvitaan uusia avauksia ja innovaatioita ja kokeiluja –yritys- ja järjestötoiminta on tässä ketterä kokeilualusta
- Maakuntavalmistelun hyvät käytännöt tulee siirtää kokeiluiksi ja sitä kautta käytäntöön
- Koko maakunnan kattava palveluhakemisto ja “sote-trivago” kehittäminen
- Ikäihmisten perhehoito turvaa ihmisläheistä asumista kotikylässä, tuo työtä kyliin ja voi toimia ensiaskeleena yrittäjyyteen
- Sodankylän terveyskeskukseen on perustettu järjestöpiste, jossa järjestöt esittäytyvät viikoittain suunnitellusti. Sekä asiakkaat että terveyskeskuksen työntekijät ovat kokeineet tämän erittäin hyödylliseksi. Tämä hyvä toimintamalli voidaan siirtää muillekin paikkakunnille ja sitä voitaisiin rikastaa ottamalla yrityksen mukaan!
- Kittilän perhepalvelujen ryhmässä (kunta, srk., järjestöt) käsitellään perhepalveluja asiakkohtaisesti. tämä auttaa kokonaisuuden ja eri toimijoiden roolin hahmottamisessa, yhteistyössä ja verkostoitumisessa. Toimintamalliin kannattaa ottaa vielä yritykset mukaan.

Koosteen laati:
Hanna-Leena Pesonen
ennakointikoordinaattori
Tulevaisuus Lapista-hanke
Lapin liitto